

Eitt og alt í einum

Fríggjakkvöldið helt margmiðlagranskarin, Robert Tamm, fyrilestur í útvarpshöllinni um miðlar og samskipti. Gongdin á hesum ökinum er nevnilega tann, at öll sløg av samskiptishættum, t.d. sjónvarp, útvarp, internet, telefon, nærkast hvørjum øðrum alt meira og verða helst um nokkur ár at finna í sama tóli. Hetta verður ivaleyst tann størsta vinnugreinin í kunningarsamfelagnum, men hóast talan er um stórar inntøkumøguleikar, var eingin politikari møttur upp

THEODOR E. D. OLSEN

Í undanfarnu viku vitjaði Robert Tamm í Føroyum. Robert er stjóri í Finlands Rundradios Multimedieverkstad, og hevur eisini granskað nøgv í gongdini hjá fjølmiðlum seinastu árin.

Ein fortreyt fyri menningini av fjøl- og margmiðlum eru teir tekniligu førleikar og móguleikar, ið eru til taks, og m.a. hetta helt Robert Tamm fyrilestur um í Útvarpshöllini fríggjakkvöldið. Robert legði dent á, at hann var journalistur og ikki verkfrøðingur, og snúði bróðurparturin av fyrilestrinum til um móguleikarnar í tíðindaflutningi og valið hjá brúkarunum í framtíðini.

Digitalisering

Gongdin hevur nevnilega verið tann, at miðlarnir seinnu árin eru vordnir alt meira digitaliseraðir. Tað merkir millum annað, at tey flestu samskiptistól, sum t.d. telda, sjónvarp og telefon, so við nærkast hvørjum øðrum so nógv, at tey um ikki so langa tíð verða at finna í einum og sama tóli. Teknið er hetta sjálvandi langt síðani roynt og prógvað, at tað ber til, og nú er tað bara ein spurningur um tíð og marknaðarkreftir, nær hetta tólið við øllum hesum innbyggdu móguleikum verður hvørsmansleg.

Hørð kapping

Tí kappingin er hörð um

hvør megnar at koma við júst tí tólinum, ið at enda verður tað mest brúkt. Sum dømi um hetta kann nevast, at ætlanir eru um, at tað skal verða møgulegt hjá sjónvarpshyggiarum eisini at hava inngongd til internetið á teirra sjónvarpi heima í stovuni. Men tað fer eisini at bera til hjá brúkarunum at ognar sær eina farteleson við einum lítillum skíggja, har atgongd er til internet og telefax - umframt at tað sjálfandi eisini fer at bera til at tosa saman við hesi telefon.

Sostatt verður hetta eitt val hjá brúkarunum og marknaðarkreftunum, um ein skal keypa sær eitt digitaliserað sjónvarp ella eina slíka farteleson, sum í fyrstuni verður dyr, men sum ein altíð kann hava við sær.

Her er sostatt talan um eina tekniska dimensión, sum mennist stöðugt, og eina marknaðardimensión, sum ivaleyst er torførari at styra.

Miðsavning

Robert Tamm duldi ikki fyri, at hetta var ein kollvelting í miðla- og samskiptsheiminum, tí digitaltøknið savnar og integrerar miðlarnar í eina eind. Sum kunnugt ber tað jú til at arbeiða við bæði myndum, ljóði, teksti og dátuupplýsingum í einari teldu. Sostatt eru fleiri vinnugreinar sum til dømis útvarping, prentgerð, teldugerð og filmur savnaðar í einum og sama tóli og harvið eisini

miðli.

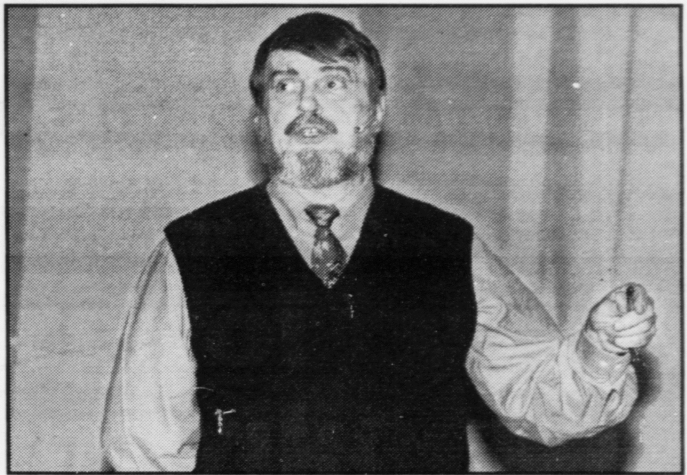
So kann ein spyrja, hvørjar fyrimunir brúkarin fær av hesi integrering av tíðindum og informatiónum. Til hetta segði Robert Tamm, at tann traditionella miðlanýtslan er eindimensional, t.v.s. at vit í okkara núverandi miðlum frætta tíðindi og fáa informatiónir gjøgnum talu og ljóð, myndir og tekst.

Í tí nýggja miðlaheiminum, har allir omanfyri nevndu samskiptishættir eru savnaðir í sama nýtslutól, nevnilega telduna, er meira talan um ein netstruktur. Har eru informatiónirnar meira at kalla paralellar og rekursivar. Eitt nú ber til at arbeiða við eini alfróði á telduni (t.d. á CD-ROM), og til ber at heinta upplýsingar, sum ikki eru so tíðarbundnar, sum t.d. tær upplýsingarnar eitt dagblað, ið annars eisini kann lesast á internetinum á somu teldu, nýðist at geva tær.

Brúkarin velur

Sostatt verða hesar informatiónir meira skipaðar, og brúkarin stýrir sjálvur, hvat hann vil frætta.

Eisini fer henda digitaliseraða tøknið at veita brúkarunum eina størri tænastu, tá talan er um útvarps- og sjónvarpssendingar. Eitt nú kann sama rás senda fleiri signal í senn. Hetta hevur m.a. við sær, at meðan ein lurtað eftir eitt nú einum tónleikastykk, ber til at »zappa« seg yvir á upplýsingar, um hvør hevur komponerað, nær tónleik-

Robert Tamm er margmiðlagranskari. Hann er samstundis eisini stjóri í Finlands Rundradios Multimedieverkstad (Mynd: Alvir Haraldsen)

urin varð skrivaður o.s.fr. Eisini ber til at siggja yvirskriftirnar í eina sjónvarpstíðindasending, og síðani velja tey politisku tíðindini ella ítróttartíðindini burtur úr, um veðrið ella okkurt annað ikki hevur tín áhuga. Minnir alto eitt sindur um

verða alt meira nýtt, t.v.s. at ein hyggjari rindar bert fyrtað, hann hyggur eftir. Sjónvarpið kemur alto at virka sum ein telefon - jú meira tú hyggur, meira kostar tað. Og so kann ein spyrja hvussu hendan selektiva perceptiónin, hesin útvaldi

anberingar kann nevast, at sjónvarpið sum miðil brúkti 13 ár at vísa slík tøl, meðan útvarpið, ið kann kallast pionerur, brúkti 38 ár. Um 10 ár verður væntað, at bert á internetinum verður ein milliard internetbrúkarar, t.v.s. næstan øll í tí ríkara

Tað vóru bara heilt fáir áhoyrarar til fyrilestrin í Útvarpshöllini fríggjakkvöldið, men hesir siggja tó út sum tað teir hoyra er sera áhugavert. (Mynd: Alvir Haraldsen)

prinsippið við tekstvarpinum, har ein sjálvur velur, hvat ein vil frætta. Um hetta selektiva frælsið er gott fyri menningin hjá tí einstaka ella samfelagskjakið og -gongdina sum heild, segði Robert Tamm tó einki um.

Men allar forsagnir vísa, at nýtslan av tilfukum digitalsjónvarpi, og ikki minst solan av sjónvarpstólum við innbyggdu interneti, fer at økja.

Hvør rindar?

Sostatt verður tað ein munandi meira liberalur marknaður, ið fjølmiðlarnir koma at kappast á í tí komandi kunningarsamfelagnum. Og so kann ein spyrja, hvør skal gjalda raksturinn av t.d. sjónvarpsskúnum í framtíðini. Har vístu forsagnirnar, sum Robert Tamm borðreiddi við fríggjakkvöldið, at skipanirnar við sjónvarpsskúldu fóru í miðal at minka 20%. Lýsingar fóru harafturimót at verða ein týðningarmikil inntøkukelda, meðan beinleiðis brúkaragjald fór at

tíðindaflutningur, kemur at roynast. Tað verður jú bert hyggjarin einsamallur og hansara forvitni, ið avgera, hvat hann vil frætta og víta. Ein annar spurningur av sama slag, er, hvussu teir almennu miðlarnir, ið jú virka sum sonendur public service stöðir fara at laga seg undir hesum broyttum marknaðartreytum.

Pengar

Men tað var sum sagt ikki hesar avleiðingar Robert Tamm nam við á hesum fyrilestrinum. Eitt er tó heilt víst: Hetta er ein skjóttvaksandi marknaður við stórum inntøkumøguleikum. Internetið er kent í USA síðani seinna heimsbardaga, men bleiv tey fyrstu ártíggjuni eftir kriggið bert brúkt til verju- og granskingsrendamál. Tað var ikki fyrr enn fyrst í nítíðrunum, at hetta netið rættiliga tók dik á seg, og bleiv hetta eisini skótasti miðlavløstur í søguni. 50 milliónir brúkarar lögdu afturat upp á 4 ár. Til sam-

partinum av heiminum. Eitt nú hevur Japan sett sær sum mál, at í ár 2014 skulu øll húski í landinum verða sjóðað saman í hetta net og tí sum harvið kemur at fylgja við. Ná eru nevnilega allir hesir miðlamøguleikar, internetið, útvarp og sjónvarp, um at renna saman í ein og sama miðil.

Hesari vinnu er tað sjálvsagt peningur í, og her vísti ein prognosa hjá Roberti Tamm, at í ár 2002 - t.v.s. tá vit aftur skulu á val, um næsta samgonga verður verandi á skúlini - verða 300 milliarðir dollarar í umfari í hesum handlinum, og er hetta tal sambært fyrilestrahaldaranum størri enn øll bruttotjóðarúrtøkan hjá øllum norðurlondum tilsamans.

Men hóast rópt hevur verið eitt sindur upp í valstríðnum um alternativar vinnur, vóru hvørki landsstýris- ella lögtingsmenn at siggja í Útvarpshöllini fríggjakkvöldið, hóast teir vóru bodnir.

Peter Turtshchaninoff, stjóri í Norðurlandahúsinum, var sera vónsvikin av, at eingin politikari vildi avseta tíð til at lurta eftir Robert Tamm (Mynd: Alvir Haraldsen)